

Sygn. akt: I C 627/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 października 2019 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Piotr Jędrzejewski
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Małgorzata Świst

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 września 2019 r. w G.

sprawy z powództwa M. J.

przeciwko B. J.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanej B. J. na rzecz powoda M. J. kwotę 14.500 zł (czternaście tysięcy pięćset złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 stycznia 2018r. do dnia zapłaty.

II. W pozostałej części powództwo oddala.

III. Zasądza od pozwanej B. J. na rzecz powoda M. J. kwotę 3.940 zł (trzy tysiące dziewięćset czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt: I C 527/18

UZASADNIENIE

M. J. (powód) wniósł pozew przeciwko B. J. (pозwana) o zasądzenie kwoty 16.830,92 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 29 kwietnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty. Roszczenia miało wynikać z egzekwowania alimentów zasądzonych na rzecz pozwanej w wyroku sądowym z tytułu alimentów, które wobec ustalenia, że obowiązek alimentacyjny wygasł zostały niezasadnie wyegzekwowane od powoda na rzecz pozwanej.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa wskazując, że alimenty przekazane jej przez Komornika zostały zużyte na jej potrzeby konsumpcyjne w celu utrzymania swojej sytuacji życiowej. Nie uzyskała z tytułu tych alimentów żadnego wzbogacenia.

USTALENIA FAKTYCZNE

1. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 19 stycznia 2010 r., wydanym w sprawie sygn. akt II C 4061/06 rozwiązał związek małżeński powoda i powódki i zasądził od powoda na rzecz powódki kwotę 500 zł tytułem alimentów płatnych do dnia 15 każdego miesiąca. Wyrokiem z dnia 21 listopada 2016 r., wydanym w sprawie sygn. akt III RC 395/15, Sąd Rejonowy w Gdyni uchylił od dnia 29 kwietnia 2015 r. obowiązek alimentacyjny powoda wobec

pozwanej wynikający z w/w wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku. Apelacja pozwanej od wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 17 października 2017 r., wydanym w sprawie sygn. akt II 1 Ca 244/17.

Okoliczności bezsporne

2. Od 15 marca 2010 r. toczyło się postępowanie egzekucyjne tych świadczeń alimentacyjnych prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sadzie Rejonowym w Gdyni W. S. pod sygnaturą Kmp 6/10. Od dnia 29 kwietnia 2015 r. do 29 stycznia 2018 r. w toku postępowania komorniczego od powoda Komornik pobrał kwotę 14.500 zł tytułem alimentów i 1.460,92 zł tytułem kosztów egzekucyjnych. Po wydaniu wyroku o uchyleniu obowiązku alimentacyjnego powód zwrócił się do Komornika o umorzenie egzekucji, na co jednak pozwana nie wyraziła zgody.

dowód : zaświadczenie komornika k. 10-11, zeznania stron

3. Powód wezwał pisemnie pozwaną do zwrotu nienależnie pobranych przez nią alimentów, zwrotu kosztów komorniczych, odsetek i opłat bankowych związanych z realizacją zajęcia w terminie 30 dni od doręczenia pisma. Pismo zostało doręczone pozwanej w dniu 22 grudnia 2017 r.

dowód : pismo k. 12, dowód nadania oraz wydruk z informacją o dacie

doręczenia przesyłki k. 13-15

4. Otrzymane od powoda alimenty za okres od maja 2015 r. do września 2017 r. pozwana przeznaczyła na swoje potrzeby, ubezpieczenie samochodu, ubezpieczenie działalności, czynsz. We wskazanym okresie czasu pozwana samodzielnie prowadziła gospodarstwo domowe. Prowadziła działalność gospodarczą w zakresie pośrednictwa nieruchomości. W roku 2015 osiągnęła dochód z działalności gospodarczej w wysokości 14.722 zł brutto, za 2016 r. 65383 zł brutto i w 2017 r. 1.238,76 zł brutto. W dniu 28 kwietnia 2015 r. powód przelał na rzecz pozwanej kwotę 358.000 zł tytułem rozliczenia majątku wspólnego.

(dowód: zeznania pozwanej k. 149 i 51 i świadków M. S. (1)

k. 141 i 141v, M. S. (2) k. 147-147v, zeznania roczne pit k. 60-72)

OCENA DOWODÓW

5. Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie zgromadzonych w sprawie dowodów zarówno z dokumentów jak i ze świadków oraz zeznań stron. Sąd uznał za wiarygodne zeznania wszystkich świadków przesłuchanych w niniejszej sprawie oraz zeznania stron. Co do większości okoliczności stan sprawy między stronami był bezsporny

ROZWAŻANIA PRAWNE

6. Roszczenie powoda oparte było o art. 405 k.c., zgodnie z którym kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Zgodnie zaś z art. 410 § 1 kc przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. W myśl zaś § 2 w/w artykułu świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

7. Odnosząc te przepisy do okoliczności niniejszej sprawy Sąd wskazał, że w niniejszej sprawie powód płacił na rzecz pozwanej alimenty w oparciu o wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 19 stycznia 2010 r., wydanym w sprawie sygn. akt II C 4061/06, w kwocie po 500 zł miesięcznie. Wyrokiem z dnia 21 listopada 2016 r., wydanym w sprawie sygn. akt III RC 395/15, Sąd Rejonowy w Gdyni uchylił od dnia 29 kwietnia 2015 r. obowiązek alimentacyjny powoda wobec pozwanej wynikający z w/w wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku. Tym samym podstawa świadczenia odpadła

i powód uiszczając świadczenie w okresie od 29 kwietnia 2015 r. do 19 września 2017 r. spełnił świadczenie nienależne w wysokości 14.500 zł (29 miesięcy x 500 zł).

8. Odpadnięcie podstawy prawnej świadczenia (*condictio causa finita*) zachodzi w sytuacji, gdy w chwili świadczenia jego prawna podstawa istniała, natomiast już po spełnieniu odpadła.

9. Zgodnie z art. 409 k.c. obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. W art. 409 k.c. mowa jest o zużyciu lub utracie korzyści w taki sposób, że ten, kto korzyść uzyskał, „nie jest już wzbogacony”. Chodzi zatem tylko o takie sytuacje, kiedy zużycie wzbogacenia nastąpiło bezproduktywnie, a więc bez uzyskania jakiegokolwiek ekwiwalentu czy też innej korzyści dla majątku wzbogaconego (np. zużycie konsumpcyjne, które by nie nastąpiło) lub też utrata korzyści była przypadkowa, np. kradzież, przypadkowe zniszczenie. Należy w takim razie przyjąć, że obowiązek wydania korzyści istnieje, nie wygasa, gdy mimo utraty lub zużycia korzyści zobowiązany do wydania korzyści jest nadal wzbogacony. Jeśli więc zobowiązany do zwrotu wyzbył się korzyści, oszczędzając sobie wydatków z własnego majątku, np. płacąc własny dług, to nadal jest wzbogacony, gdyż zmniejszyły się jego pasywa. Stanowisko takie prezentowane jest w orzecznictwie.

10. Zasadne powołanie się na wygaśnięcie obowiązku wydania korzyści wymaga nie tylko udowodnienia jej zużycia, lecz nadto takiego zużycia, które powoduje trwający brak wzbogacenia. Gdy korzyść stanowią sumy pieniężne - nie wystarcza zatem samo ich wyzbycie się (wydatkowanie) (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2008 r., I PK 247/07). W doktrynie zauważono, że jest czasem rzeczą praktycznie niemożliwą ustalenie, co się stało z uzyskaną sumą pieniężną; zubożony ma z reguły prawo żądać zwrotu tej kwoty. Tylko wyjątkowo odbiorca świadczenia może wykazać, że już nie jest wzbogacony, bo zużył tę kwotę na bieżące wydatki lub na cele nieprodukcyjne.

11. Sąd uznał, że pozwana, która powoływała się na przeznaczenia świadczenia otrzymanego od powoda na cele konsumpcyjne nie wykazała tej okoliczności. Jakkolwiek z zeznań pozwanej oraz świadków wynikało, iż pozwana przeznaczyła uzyskane środki na bieżące potrzeby, to jednak okoliczności te, zdaniem Sadu nie powodowało, że pozwana w ten sposób nie wydatkowała swoich własnych środków pieniężnych pochodzących z pracy jak i rozliczenia majątku, a rozdzielenie tych pul finansowych jest praktycznie niemożliwe. Należy zauważyć, że pozwana w kwietniu 2015 r. otrzymała od powoda kwotę ponad 300.000 zł stanowiącą spłatę należności z tytułu podziału majątku i te środki również mogła przeznaczyć na swoje utrzymanie. Powoduje to, że okoliczność ta nie została udowodniona.

12. Ponadto pozwana winna liczyć się z obowiązkiem zwrotu świadczenia co najmniej już w momencie otrzymania odpisu pozwu o obniżenie alimentów tj. styczniu 2016 r. Powinność liczenia się z obowiązkiem zwrotu, o którym mowa w art. 409 k.c., oznacza nie tylko sytuację, w której zobowiązana do zwrotu wiedziała, że korzyść jej się nie należy, jak również sytuację, gdy co prawda była subiektywnie przekonana, iż korzyść jej się należy, lecz na podstawie okoliczności sprawy obiektywnie powinna się liczyć z możliwością obowiązku zwrotu.

13. W skład żądania powoda oprócz żądania zwrotu kwoty 14.500 zł tytułem zapłaconych pozwanej alimentów, wchodziła również kwota 1.460,92 zł tytułem uiszczonych w tym okresie kosztów komorniczych i 870 zł z tytułu opłat bankowych. Co do tych kwot należy wskazać, iż podstawę do żądania ich zwrotu w żaden sposób nie mogły S. przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, gdyż kwoty te nie zostały przekazane pozwanej. Stanowiły one koszty zapłacone Komornikowi i bankowi w związku z prowadzeniem egzekucji. W zakresie tych kwot pozwana nie mogła być bezpodstawnie wzbogacona, gdyż ich nie otrzymała.

Koszty postępowania komorniczego, którymi został obciążony powód w ocenie sadu winny być kwestionowane w postępowaniu komorniczym. Jeśli kosztami tymi Komornik obciążył dłużnika, mimo że były podstawy do tego by obciążał nimi wierzyciela, powód w tym postępowaniu winien kwestionować takie rozstrzygnięcie i żądać zwrotu tych kosztów w postępowaniu egzekucyjnym. Również w zakresie opłat bankowych, które powód miała ponieść w wyniku zajęcia jego konta bankowego, powód nie wykazał skąd ona wynikała i jaka faktycznie wysokość tych kosztów była,

co powoduje, że rozważając kwestię ewentualnego odszkodowania z art. 415 k.c. Sąd uznał, że roszczenie w tej części jest nieudowodnione.

14. Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy, na podstawie art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c., zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 14.500 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 stycznia 2018 r.

15. O odsetkach orzekł na podstawie 481 § 1 i § 2 k.c. ustalając datę początkową na dzień 23 stycznia 2018 r. , oddalając żądanie zasądzenia odsetek ustawowych za okres wcześniejszy. W niniejszej sprawie świadczenie nienależne winno być spełnione przez pozwaną w terminie 30 dni po wezwaniu do jego wykonania jak to powód określił w wezwaniu. Zatem skoro pozwana nie spełniła żądanego świadczenia do dnia 22 stycznia 2018 r. pozostawała w opóźnieniu od dnia następnego co uzasadniało przyznanie powodowi odsetek ustawowych za opóźnienie od tej daty.

16. W pkt II wyroku na podstawie art. 6 k.c. oddalił roszczenie pozostałej wysokości.

17. O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 100 k.p.c. i do rozliczenia tych kosztów Sąd przyjął, że powód wygrał w 87%, zaś pozwana w 13%. W punkcie III wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804), zasądził od pozwanej kwotę 3.940 zł, stanowiąca zwrot kosztów, które przysługują powodowi po wygraniu procesu w 87% (na które składały się poniesione przez powoda koszty: opłata sądowa od pozwu – 912 zł, wynagrodzenia za czynności profesjonalnego pełnomocnika w stawce minimalnej – 3.600 zł i opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, łącznie 4.529 zł).